

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Iuramentum contra aliud iuramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

6. In dubio an mutatio superveniens sit tanta, ut iuramentum non obliget, iudicatum obligare, quia possidet iuramentum: poterit nihilominus peti relaxationis, ipso dubio causam relaxationis concedente. Ita Suar. lib. 2. de iuram. c. 3. §. n. 10. Fag. lib. 2. in Dec. præc. 2. c. 19. n. 17.

Tertia Regula.

7. Iuramentum numquam censetur factum in præjudicium tertij, cap. venientes, cum contingat, de iure iurando, cap. 2. eod. in alibi, quia sic esset illicitum.

8. Hinc, qui iuravit secretum servare alicui; si ex secreto penderet alicui malum poterit illud revelare ei, cui prodesse, non obesse potest qui iuravit se de tali loco non abscellurum, si à Superiore serio jubeatur discedere potest, imò debet obedire, secus fiet ei eadem superiori præjudicium. Qui iuravit solvere centum Petro posteriori, potest, debetque solutionem dare anteriori, si alia centum non suppetant. Qui iuravit longam instituire peregrinationem, potest, ac debet ab ea desistere, si Dominus, in cujus forte potestate est, abnuat. Atque hæc, & similia, ideo sic se habent, quia illicitum est nocere proximo, vel alicui præjudicium ferre.

§. V. Expenduntur aliqua iuramenta promissoria.

1. EX doctrina hæctenus in superioribus sparsim allata, solvi possunt plures non contemnendæ difficultates circa aliqua iuramenta particularia; quæ ad majorem claritatem sunt hic sigillatim proponenda.

Iuramentum sine consensu.

Quando tu consensum ex quacunque causa non præbuit, (sed dissentiendo interne, solum, v. g. docetis promissisti, vel iurasti) etiam si peccatum tibi non fore servare iuramentum, tamen non teneris servare ex vi Religionis, nec obligaris petere relaxationem, sed gerere te poteris, perinde ac si nihil iurasses, nec promississes, Sic Oñate tom. 1. de contractibus, tract. 2. disp. 3. sect. 1. §. n. 234. Ratio est, quia nunc, cum non attulerit ullus animi consensus, ne meticolosus quidem, nulla obligatio contractus oriri potest.

Hinc vides discrimen, cur consensus meticolosus iuratus obliget saltem momentaneam solutionem, ut mox n. 6. dicam, hic verò consensus fictus ad nullam discriminationem autem est, quia hic nullus adest consensus, cum tamen ibi, quamvis meticolosus, adfuit. Si quando tamen per ejusmodi fictionem injustè proximum deceptisti, te obligat ad illius damna nimis sepe diximus.

Iuramentum de actu irritato per legem.

2. Quando jus non solum irritat contractum, seu actum, sed etiam iuramentum, sive irritando ipsum actum sive prohibendo, ne ei contractui iuramentum apponatur, non obligat iuramentum. Sic de Lugo l. 2. de iust. disp. 22. sect. 8. num. 596. Oñate t. 2. de contractibus, tract. 4. disp. 17. sect. 2. n. 66. Basil. Pont. de mar. lib. 12. cap. 8. n. 37. Ratio est, quia tunc Ecclesia veluti antecederet per se bonum communitatis sive irritavit, sive relaxavit illud iuramentum: Sic Tridentinum sess. 23. cap. 16. de Regul. irritavit renuntiationem etiam juratam Novitij, nisi certis conditionibus assignatis: sic etiam matrimonium gravi, injustoque metu celebratum, etiam accedente iuramento, invalidum est ex cap. 2. de eo qui duxit; idem in professione solemnari, & in quibuscunque votis ex metu, modo explicato supra lib. 1. c. 2. n. 8.

3. Solum posset esse controversia, an sicuti certum est, id posse facere Ecclesiam, cujus est potestas iuramenta relaxandi, etiam antecederet, quam emittantur; ita possint Principes alio modo, sive remittendo obligationem, sive reddendo materiam ineptam iuramento, sive constituendo iurantem incapacem, &c. Et quidem posse docent nobiles Doctores, Sanch. lib. 3. in Dec. c. 22. n. 10. de

Lugo l. c. n. 243. Basil. Pont. l. c. n. 38. Castr. t. 3. ar. 3. disp. 2. de iur. p. 4. n. 6. id quod nobis satis sit inquisisse.

Iuramentum ex parte actus illicitum.

4. Si actus ipse iurandi sit illicitus ratione alicujus circumstantiæ, ut si, v. g. iuramentum de donando equum amico, cum magna ira, cum blasphemia, contra præceptum Superioris, contra votum, quod quis fortasse emisit de non jurando, &c. obligabitur ad sui executionem?

Respondeo cum Suar. t. 2. de Relictis, de iur. c. 24. n. 2. & 3. obligare, quia, licet iuramentum comitetur aliquod ex illis capitibus prædictis, tamen ipsa materia, circa quam verisatum iuramentum, nempe ipsa donatio equi, non est illicita, ut supponimus, & actus ipse iuramenti ex committitur ita quoad substantiam non vitatur.

5. Quod si præceptum, v. g. Superioris non solum fuerit de non jurando, sed etiam de non donando ex vi iuramenti, & supponatur tale præceptum validum esse, & legitimum, certe tunc ipsa materia iuramenti erit illicita, quia contra prohibitionem, atque adeò non aderit obligatio illam exequendi. Idem dic, si ex ira promittatur, puniti, in vindictam aliqui, v. g. filius à patre, servus à Domino, &c. tunc enim cum illa punitio, quæ est materia iuramenti sit mala, sive venialis, observanda, ex dictis §. 3. non est.

Iuramentum illicitum ex parte ejus, qui illud per metum gravem, vel vim, vel injuriam extorquet.

6. Extorquet à te latro iuramentum, ut promittas ei dare pecuniam; Idem facit per injuriam ulurarius, ut promittas ei solvere usuras ex mutuo, obligat sine promissis? Respondeo te obligari. Ita S. Thom. Molin. Sanch. Bon. aliique apud Castr. t. 3. disp. 2. de iur. p. 4. n. 3. Laym. lib. 4. tr. 3. c. 7. n. 7. Ratio est, quia, licet illi peccent accipiendo, & ad restituendum accepta teneantur; tu tamen potes sine peccato dare. Adverte tamen id à te fieri momentanea solutione posse, ad servandam Deo, & iuramento reverentiam, sed statim poteris etiam (si opus fuerit) Officio judicis implorato, repetere; cujus rei ratio redditur infra §. 6. n. 2. Poteris, item, si libuerit, à Superiore petere iuramenti relaxationem, & nihil dare, ipsa enim injuria sufficientem affert Superiorem causam dispensandi. Quas disparitates huc facientes vide infra, n. 21. & n. 44.

Iuramentum contra aliud iuramentum, vel votum.

7. Si iuramentum sit de se, seu materia opposita rei per aliud iuramentum, vel votum promissa, obligabitur? v. g. iuravi, vel voti castitatem, deinde promitto, cum iuramento ducturum hanc puellam, obligor- illam ducere?

Respondeo te non obligari. Ita Suar. tom. 2. de Relig. tract. de iur. lib. 2. c. 19. num. 10. Oñate t. 1. 1. disp. 40. sect. 3. n. 119. aliis relatis, contra Gomez. Ratio est, quia, hic non solum adest peccatum in ipso actu iurandi, sed etiam adest materia jam reddita mala ex vita antecedentis iuramenti, vel voti. Similiter enim, si promissisti sponsalia, iam sine iuramento huic feceris; non valet iuramentum de ducenda alia, ex Sanch. lib. 1. de mar. disp. 50. quia propter priora sponsalia, reddita sunt nulla hæc posteriora, atque adeò non sunt apta ad recipiendam obligationem novi iuramenti.

8. Audi causam: iuravit petrus se ducturum Bertam, deinde iuravit se ducturum Catharinam. Post hæc Berta remisit voluntarie sponsonem sibi factam à Petro, obligabiturne Petrus ducere Catharinam? Atque idem posset queri, si ex quocunque alio capite prius iuramentum incipiat vim non habere.

Respondi non obligari. Ita Sanch. lib. 1. de matr. disp. 50. num. 4. Suar. l. c. n. 19. Castro Pal. t. 3. disp. 2. p. 8. §. 6. fin. Ratio fuit, quia: Quod initio invalidum est, tractu temporis non convalescit. Reg. Non firmatur, de reg. iur. in 6. Cum

Cantero postea iuramentum de Catharina ducem
da, quando fuit emissum, invalidum fuerit, quia de
maius mala, sic reddita propter prius iuramentum,
postea convalescere non potuit, unde nec obligare. Si
tamen post priora sponsalia dissoluta de novo incantur
posteriora, certe hæc obligabunt, quia posterior materia
sponsalium mala non est.

Quæritur Dispositiones factæ contra prius iuramen-
tum, quænam valide? Iuravit quis, v.g. non vendere suum
equum, deinde de facto vendit, alterique tradit, valétne
iuramentum? Iuravit quis, suum testamentum non commuta-
re, deinde mutat, valétne mutatio? Iuravit quis spon-
salia puelle, deinde aliam, ducit, valétne matrimonium,
si similia? Quid, si dicta venditio, mutatio, matrimo-
nium, &c. fiant cum novis iuramentis? Respondeo non
habere has posteriores dispositionem, iuramenta con-
traria perjurium, quia sunt contra priores graves, &
non dispensatas, seu remissas, ut suppono, promissiones
& sic sunt de re illicita, ut modò diximus. Superest ergo
videre, an nihilominus tales actus contra prius iura-
mentum validi sint, licet illiciti facti. Et quidem validos
esse defendit communis, & vera sententia. Ita Sanchez
lib. 6. de marit. disp. 13. n. 4. Laym. lib. 4. r. 3. c. 8. num. 5.
aliqui apud Castro Pal. tom. 3. tr. 14. disp. 2. p. 9. §. 7. Ra-
tio est, quia per iuramentum non tollitur potestas à ju-
rante, ne possit facere actum, quem aliàs valide facere
poterat: quique à mera facultate agentis pendet. Sicut
enim à jurante jejuniū se servatum, non tollitur po-
testas physica comedendi, sed solum illi per iuramentum
se comestio illicita, sic nec tollitur potestas de qua loqui-
mur in casu nostro, &c.

10. Dixi (quem aliàs valide facere poterat) si enim
aliunde actus erat invalidus, non est mirum, quod etiam
invalidè fiat post prius iuramentum. Vendidisti, v.g. cum
iuramento equum, & de facto tradidisti emptori: deinde
enim cum iuramento vendis alteri: hæc posterior ven-
ditio nulla est, quia per traditionem factam primo em-
ptori, equus non est amplius in tuo dominio, quem va-
lide vendere possis. Pari modo alienasti cum iuramento
fundum dotalem, sed sine requisitis, idque post iuramen-
tum antea factum de eo fundo non alienando; invalidè
alienasti, quia alienatio ejusmodi sine debitis requisitis
aliunde fuit invalida, hoc est, ex legis dispositionibus
non posse sine debitis requisitis fundum dotalem alie-
nari: nam per iuramentum ejusmodi alienationi appo-
situm, non esse in nostra sententia confirmatam, nec vali-
dam scilicet ejusmodi alienationem, docetis infra.

11. Quid in favorem tertij aliquid jurasti, nec iura-
mento scilicet, sed per novum iuramentum alteri reus de
facto donasti, vel quid simile fecisti, unde damna eveni-
runt illi tertio, ea omnia ex supra dictis esse ipsi, refat-
tenda meminisse oportet.

*Iuramentum in Matrimonio, & in Sponsalibus contractis
ex metu ad illa extorquenda injustè incusso.*

12. Antonius dicto metu, & quidem gravi coactus du-
cit, vel promittit ducere Bertam, additque iuramentum.
Quæritur primò, an sicut matrimonium fuisse irritum,
si iuramento caruisset, sic etiam ad illo addito? Secundo,
an scilicet illa iuramenta Antonius teneatur ratificare,
vel de novo emittere? Tertio, An indigeat relaxatione, ut
ea possit non observare?

Respondeo ad primum, esse irritum tunc matrimonium,
tunc iuramentum, tum utrumque unitum. Ita Sanchez,
aliqui apud Tancredam lib. 4. de mar. disp. 10. Ratio est,
quia matrimonio huic deest perfectus consensus, adde &
ius Ecclesiasticum illud irritans, ut diximus supra, lib. 1.
c. 1. §. 5. n. 22. & §. 7. n. 3. Cum ergo iuramentum superve-
niens non inveniat perfectum consensum, matrimonium
semper remanebit in sua nullitate.

13. Ad secundum: Sive iuramentum fuerit de præsen-
tibus: Iuro me ducere Bertam, sive de futuro, ut: Iuro me
huic matrimonio (ex metu contracto) non contraveni-

rum; non teneri Antonium illud ratificare, vel iterare,
Ratio est, quia cum utrumque sit extoritur per injuriam,
non est unde obligatio oriri possit: Adde peccatum
fore, si velit non contravenire dicto matrimonio; esset
enim vellet persistere cum non sua: nisi tamen deposito
metu, vel vero animo, & non metuloso iterum Anto-
nius contrahere, id quod posset quidem facere, sed, ut
dictum est, non obligatur.

14. Ad tertium, non esse opus relaxatione, quia ubi
nullum est vinculum, nulla est necessaria relaxatio. Ita
Tanc. ibid. d. 21. a. n. 1.

Quæ dicta sunt de matrimonio, dic de sponsalibus,
quæ perfectè voluntaria etiam esse debent.

Illud nota, si vel matrimonium, vel sponsalia sint con-
tracta ex simili metu, sed levi, cum in nostra sententia
supra, lib. 8. c. 2. §. 6. n. 11. & §. 7. n. 3. sint valida, iuramen-
tum illis additum validum erit. Puto tamen probabile
esse ejusmodi iuramentum in sponsalibus contractis ex
metu levi posse ab Episcopo in foro interno relaxari
(nam in externo non conceditur, ut ibidem dixi) ipse
enim metus, licet levis sufficiat causam dat relaxa-
tioni. At in matrimonio de presenti contracto ex simili
metu levi non potest; quia matrimonium est contractus
naturæ suæ irrefragabilis:quare posito, quod in nostra
sententia ipsum est validum, erit etiam validum iuramen-
tum, atque adeo nec matrimonium dissolvi, nec iuramen-
tum illi adhærens relaxari poterit.

Iuramentum de non accusando, vel de accusando.

15. Iuramentum de non accusando in universum irri-
tum est, sic suar lib. 2. de iuram. cap. 17. a. n. 14. Sanchez lib. 3.
in Dec. cap. 21. n. 12. quia est de re mala, cum aliquando
expediat bono communi accusare. Dices, at aliquando
non expedit, ergo pro hac parte, quando expedit, vali-
dum erit. Respondeo, nego consequentiam: cum enim
hoc iuramentum fuerit per modum unius includens
omnes casus, ut supponitur, inhonestum est, quia malum
ex quocunque defectu, atque adeo totum corrumpit, etiam
quoad illam partem fortè honestam. Quid si loquamur
de iuramento, quod fiat de non accusando aliquo deter-
minatè, vel de non accusando in tali materia, &c. vale-
bit, vel non valebit, perinde ac poterit, vel non poterit
servari sine peccato, modo nimis sæpe dicto.

16. Pari ratione iuramentum de accusando in univer-
sum invalidum erit, ita Castro, disp. 2. de iuram. part. 7. §. 3.
num. 2. Basil. Pont. lib. 12. de mar. cap. 8. num. 29. quia id
contra charitatem, & sæpe contra prudentiam est. Quid
si iuramentum sit de accusando aliquo particulari, est
distingendum; Si enim sit ante commissum delictum,
poterit esse validum, quando accusare bonum esse præ-
videretur, ut si prævideretur non sufficere meram denun-
tiationem, sed necessariam esse accusationem, ob bo-
num commune, vel bonum tertij. Si verò iuramentum
de accusando fiat post commissum delictum, aliquando
item erit validum, quando accusatio affert bonum com-
munitati, vel tertio, vel emendationem rei. Non erit va-
lidum, quando accusatio est, propter aliquam circum-
stantiam malam, vel ex odio, seu vindicta; nam tunc
materia est incapax obligationis iuramenti, ut supra do-
cuius.

Illud video iuramentum de accusando, raro obliga-
re. Ita Sanchez lib. 1. in Dec. cap. 9. n. 17. Castro Pal. de. 2. eff.
lib. 2. cap. 42. d. 4. in simili; nam si fiat ad vindictam non
obligat, imò peccatur mortaliter sic jurando, nisi vin-
dicta sit levis, ut accidit in pueris jurantibus se accusa-
turos sodales magistro, vel paedagogo, si fiat ob bonum,
certè vel non solet esse verum iuramentum, cum sit so-
lùm comminatorium, ut consueverunt matres jurare
contra filios, vel faciliè mutatae inventionis circumstantiæ
v.g. reus est emendatus, vel omisso accusationis est majus
bonum, si quidem rixæ vitabuntur, &c.

Iuramen